

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.
Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oară 6 cr
a treia-oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se prenumeră și la poste și la librării.

În România:

la dl Carol Schulder în București, strada
Lăbăreț nr. 4.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

SENILITATE.

Tisza este o mărime istorică, în care însă nici-odată nu am putut constata un talent mare. A fost om al faptei pentru-că a fost lungă vreme stăpân pe o forță, pe care a aplicat-o fără considerație. El nu guvernă, ci „sdrobia”, mai ales pe naționalități, pentru-ca statul se devină „tare”.

Nici azi el nu cunoaște alt principiu, decât acel rău obicei al vieții sale, nici azi nu-i capabil să vadă astfel, cum sînt lucrurile; și azi el proclamă cel mai sgârcit spirit de conciliațiune față cu drepturile naționale, ce le reclamăm.

Pentru-că el zice, că statul, acel stat, cu ale cărui întocmiri despotice noi nu ne vom împăca nici-odată, nu trebuie să conceadă nimic, nu trebuie să sporească numărul alegătorilor în Ardeal, nu să scadă censul, pentru-că se nu pară că statul — s'a „umilit”.

A pune capăt unei nedreptăți înseamnă, pentru acest îmbetrânit în rătăcii, o umilire, înseamnă o ofensă adusă trufiei maghiare.

Cine vorbește așa, proclamă de regulator al vieții de stat, nu echitatea, ci simțământul orgolios al unui neam lipsit de calități europene. Eu am voit odată așa, eu nu pot voi altfel; nu pot recunoaște azi, că am făcut azi atâția și atâția ani o nedreptate. „Este blâstemul faptei rele”, zice Schiller, „că producînd trebuie să producă rele”. Tisza cu vederile lui nu se rușinează să ilustreze acest adevăr și, sub pretextul unei vătămări al unui onor destule-ori vulnerat, face din zicala aceea o brutală și nenorocită maximă de stat. Și se expune astfel să-i se zică chiar și într'un ziar guvernamental, „Pesti Napló”, că motivează cu „sofisme” politica sa.

Care va să zică senilul Tisza nu-i de acord cu Hieronymi, care cel puțin zice că va modifica una ori două legi nedrepte. Și acum ni-se pare că înțelegem de ce nici Wekerle nu a pomenit nimic de încercările de a da o soluție măcar unor gravamite ale noastre: va fi știut, că în partidul seu nu unire de vederi și nu a voit să-și angajeze cuvântul. Concedem chiar că acela al Tătarului politic dela Oradea va fi convenind mai bine decât al ministrului seu de interne, despre care se

svonește că va părăsi acest minister, scuturându-se prin aceasta și el de promisiunile ce le-a făcut.

Intrucât este exactă combinațiunea aceasta, proximal viitor ne va convinge. Intrucât e permis să privim în enunțările lui Tisza o modificare a tacticii guvernamentale, vom vedea în curînd. Povestirea ce el a dat-o despre epocile, în care chestia naționalităților a fost mai acută, ne face a admite că Tisza are convingerea firmă, că și acum ne aflăm într'un moment, care nu-i atât de „periculos”, ca statul să intervină prin legi emoliente, pentru abaterea pericolului.

Tisza nu vede însă nici de astădată exact. Căci dacă crede că este suficient să întemnițezi comitetul național pentru-ca mișcarea să nu mai fie „periculoasă”, fie că ar recădea dela sine, fie că ar trece în mâni lipsite de energie, pe care noi le vom respinge însă totdeauna, Tisza se înșală. Și dacă, precum am zis el anunță o tactică nouă a guvernului — „Pester Lloyd” aprobă fără rezervă pe Tisza — atunci se înșală și guvernul rău de tot.

Căci a zis și el însuși, că în Ardeal neîncrederea între Români și Maghiari a produs „evenimente triste”. El, ca ori-care politician maghiar, are un deosebit de mare interes să prezente lucrurile într'o formă mai blândă, și totuși a trebuit să desavueze așa numitele „vandalisme” și să zică că s'au petrecut triste evenimente.

Dar' dacă Tisza ar voi să vadă mai bine, și mai ales dacă ar voi să spună ce vede, ar fi trebuit să zică: „In Ardeal arde un foc, pe care nu-i permis să mai picurăm nici un strop de petrol. Acolo societatea română și maghiară se urîșe, se evită, se bat. Într'o casă nu-i mai poți pune, cu o administrație nenațională nu-i mai poți liniști; pentru a le scade neîncrederea se li-o dăm, se-i facem să creadă, că statul maghiar îi voește tari, dar' între marginele lui; se le dăm tot, ce nu pune în pericol integritatea statului, se ni-i facem așa frați, se nu-i încănim și mai mult”.

Nici Tisza, nici guvernul nu vrea aceasta. Și nu o vor voi decât — siliți. Români! chestiunea noastră nu se va rezolva cu cuvinte, ci cu fapte. Mergem mereu înainte, fugim de ori-ce ispită, fiți intransigenți asupra drepturilor voastre. Nu vă temeți de lungimea ne-

voi. Nu vă lăsați a fi înșelați de făgădueli, ce nu vor fi ținute. Consolidati-vă mereu, să fie fiecare un soldat de falangă cu seut tare pentru pieptul seu român. Nu faceți pace, decât pe terenul celei mai depșine egalități. Nu primiți fărîmiturile, ce se dau după masă la câini, dar' nu la oameni vrednici să-și facă un viitor. Cei buni iubitori-vă ca frații, luminați-vă ca părinți buni pe copiii lor, sprîginiți-vă, întăriți-vă! Noi mergem înainte. Lumea asistă cu simpatii la dezvoltarea noastră și în ciasuri grele ea va fi cu noi. Nu suferiți ca în acest mers să ni-se pună pedecă prin violenție. Nu credeți străinilor, care v'a exploatat veacuri întregi, care a profitat de munca asta și care și azi ne asupresc. Glasul dreptății se va auzi și pentru noi, glasul dreptății, pe care noi o vom”.

Tisza ni-a adus încă odată aminte că decât să ne plecăm, mai bine să ne frângem. Pentru-că el ne iubește numai lăpădându-ne de neam, ear' noi nu putem iubi pe cei-ce se lapădă de neam. Vrem să trăim ca națiune, nu ca indivizi.

Și vom trăi.

Dlul general Türr Pista.

Onorabile Domn!

Nu v'ați mulțumit, că într'o epistolă adresată amicului d-voastre Frideric Passy ați căutat să dovediți, că Ungurii nu sînt nici eutropitori nici barbari, ci o nație civilisată, — ci într'un articol de fond, mare, de șapte-zeci rînduri, publicat în „Pesti Napló”, încercați să mai dovediți că:

Români vor să câștîge simpatia Europei pentru niște visuri; — că

seducem lumea cu acușăriuni false și că

avem planuri de cuceriri.

Nu-i frumos din partea unui bărbat, mai ales dacă e general, când vine și scrie gogoși de aștia, fie chiar și numai pentru publicul maghiar, căci din fericeire pentru noi „Pesti Napló” nu trece nici o graniță.

Cum? A voi să trăești fericit în patria ta, pentru a cărei apărare ai vîrsat sânge, pentru a cărei susținere plătești biruri grele, este un vis? A voi să trăești ca cetățean liber într'un stat zis constituțional, este să voești a

câștiga simpatia lumii pentru lucruri ce nu-i îngăduit să se realizeze?

Cum? Este acușatiune falsă, că guvernul liberal al statului constituțional ungar ne judecă după patente împărătești, că aplicați cu virf și îndesarea legile excepționale create după sfocarea unei revoluțiuni, că toate temnițele ungurești gem de jertfe din sinul poporului român smulse?

E un plan de cucerire, când nisui se ne susținem limba și obiceiurile noastre naționale, când ne apărăm școala și biserica, — căci ce altceva au făcut mulțimea de martiri români?!

Mai învinuți pe Români, că ei încă la 1861 au lansat ideea daco-românismului...

Atunci au zis: „Zadarnic nepromit Ungurii libertate și egalitate, noi nu ne declarăm mulțumiți, dacă ei pun ca condiție recunoașterea unui stat unitar național maghiar”...

Dar' aceste rînduri, pe care d-ta le citezi ca criminale, dovedesc numai, că la 1861 deja, Români v'au cunoscut bine, că de atunci ei au protestat în contra utopiei d-voastre cu „ideea de stat național maghiar”, de atunci erau convinși, că fără garanții formulate și intrupate într'o autonomie teritorială, „libertatea” și „egalitatea” ce promiteați rămâne... pe hîrtie numai.

Cele întempletate de atunci încoace dovedesc strălucit, că dreptate au avut Români la 1861, după-cum și cei de azi nu fac decât urmează politica lor tradițională, care culminează în: Nu crede Ungurului!

Articolul d-voastre „Români și Ungurii” n'are deci nici un rost, el nu dovedește ce ați vrut, ci tocmai contrarul; prin el cu nimic nu i-ați cumințit pe conaționali d-voastră, ci îi faceți numai să stăruască tot pe calea, care v'a dus odată la — Világos.

Ear' d-ta știți bine, căci singur o spuneai într'o epistolă, ce greu a fost când generalii unguri au trebuit să iee lumea în cap și să mănânce „a hon-talanság keserit kenyerét”...

Șede rău, când un general pășit, ca D-Voastră, uită istoria, ba chiar o falsifică. Cum, se nu știți D-Voastră, că lumea întreagă știe despre fabula cu lupul, care ocăra mielul pentru-că i-ar fi turburat apa, deși săracul era de vale?!

Cine vă va crede deci, că în marele proces deschis între Români și Unguri, noi am fi agresorii, noi calumniatorii, noi cu tendențe de cuceriri?

Nu simțiți, că susținînd asemenea aserțiuni, Vă faceți de ris?

Opincarul Șirian.

Procesul Memorandului.

(Sentența tribunalului. — Recursul de nulitate. — Sentența Curiei.)

II.

Recursul de nulitate.

(Urmare.)

Nulificarea procedurii întregi este cu atât mai indispensabilă, cu cât presidentul nu a influențat asupra juraților prin întrebări referitoare la sensul și conținutul pasajelor incriminate, ci în închizițiunea presidială s'au amestecat întrebări, care au sădit în inima juraților deja înainte acea suspițiune anticipată, că stau în față cu niște trădători de patrie și care au săvîrșit crima de laesa maiestate, și că conferența națională, autorul Memorandului ar fi stabilit definitiv și a predat comitetului executiv spre revizuire un memoriu, din care se se scoată expresiunile vătămătoare de constituție și care conțin laesa maiestate.

Se înțelege, împregiurarea, că s'a pus înaintea juraților posibilitatea unui Memorand cu conținut contra constituției și de lesa maiestate nu a putut fi fără influență fatală asupra formării impresiunilor din partea juraților, pentru-că chestiunea aceasta expunîndu-i prin aceasta pe acușati oare-cărei suspițiunari în fidelitatea lor dinastică, în credința lor față cu constituția și în iubirea lor de patrie, jurații nu și-au format convingerea singur după „quidditas” al conținutului și a răspîndirii, ci mai virtos din acel punct de vedere, că stau în față cu propagatorii învătășitorilor anti-constituționale, cu săvîrșitorii crimei lesa maiestate și față cu o corporațiune colectivă compusă din acestia.

Cerem considerarea acestei chestiuni de un motiv de nulitate de sine stătător, cu atât mai virtos, că suspițiunările amintite nu au nici cea mai mică basă și sînt influențarea neierată a convingerii patriotice a juraților.

Din celea expusă în șirul acestor motive ese evident, că întreaga tractare finală n'a fost altceva decât negațiunea simplă a apărării și a fost îndreptată într'acolo, ca acușatii să fie despoiați nu numai de apărători, dar' și de posibilitatea apărării personale.

FOIȚA „TRIBUNEI”

Din Maramureș.

În Sighet. — Aparentă înșelătoare. — O pleiadă de bărbați — oameni ai viitorului. — Profețimea. — Dr. I. Mihali.

De câte-ori e vorba de Maramureș, noi Români neumbălim p'acolo, vorbim cu durere: îi credem perduți pe strănepoții gloriosului Dragoș. Din parte-le, Ungurii nu pot să accentueze îndestul necesitatea maghiarizării acestui comitat, în care elementul maghiar abia doar' în idee există.

E o aparentă, care înșală aici: și unii și alții fi socotim pe Marmarșeni mai slabi decât sînt; noi îi credem destul de slabi pentru a-i perde, ear' Ungurii destul de slabi pentru a-i câștiga.

Și unii și alții avem păreri greșite: pentru-că nu cunoaștem exact starea lucrurilor.

Cutreeram Sighetul, reședința comitatului, în ziua de Stul Stefan. Vîzînd multe steaguri ungurești pe edificii, ba chiar și pe convictul și biserica românească, mă gândiam cu durere la cucerirea ce a făcut-o sovînimul maghiar în cel mai puțin unguresc comitat.

Mă închietam oare-cum, că în curînd o să vorbesc ungurește cu descendentul unei veche și vestită familie nobilă românească.

Mergeam adevă să vizitez pe dl Dr. Ioan Mihali, și după informațiunile ce le aveam, așa știam, că Români marmarșeni vorbesc mai bine și mai bucurosi ungurește, mai

ales că unii dintre ei nici nu știu românește.

Sub poarta casei Mihali am întîlnit un domn tînăr. L-am întrebat — ungurește, se înțelege — dacă pot întîlni pe proprietarul casei. „Mi-a răspuns, cu multă gentileță, că e la casa comitatului, fiind dl Dr. I. Mihali fise comitatens. Tînărul domn mi-s'a prezentat apoi. Era dl Dr. Florantin Mihali, avocat. „Dar' atunci d-ta trebuie să știi și românește?” am zis. „De sigur!” a fost răspunsul. M'am recomandat și eu și am început să vorbim românește. Amicul meu, căci ne-am împrietenit iute, vorbia într'o românească cum în puține locuri românești se vorbește mai bine.

Faptul acesta m'a imbucurat și încurajat chiar. Pare-că mi-ar fi căzut o peatră de pe inimă. Am să vorbesc românește cu dl I. Mihali, îmi ziceam în mine, urcînd treptele casei comitatului.

„Va fi la biserica”, — zise amicul meu, negîsînd în birour pe unchiul seu.

Până se-l putem vedea, am început să colindăm pe la ceialalți Români.

Am întîlnit repede o seamă de bărbați tineri: Dr. Ilie Mareș, avocat, Mihail Pavel (junior), mare proprietar în Slatina, Drd. Isidor Pop, Dr. Mihailca (junior), avocat, Lazar de Purcareți (jude în Teceu), care mai mult ori mai puțin erau toți în curent cu cele-ce se petrec în lumea românească și aveau un singur ponos: că Maramureșenii sînt lăsați la o parte din partea celorlalți Români, cu toate-că și dinșii au bune sentimente naționale. „Faceți ceva, să se manifeste în chip neîndoios aceste sentimente, și Româniimea în-

treagă cu drag are să vă întîndă dreapta frățescă”, — li-am zis...

Așa s'a deschis discuția, urmîndu-se pe tonul cald al iubirii de neam.

„Dar' cum se poate atunci între d-voastră preoți ca Gyenge?” am întrebat ascultînd mărturisirile iubirii lor de neam.

Mi-au explicat.

Departa și isolați fiind, preoții din Maramureș nu mai au nici atîta interes pentru ceialalți Români, ca măcar foi să cetească. E o nenorocire apoi că chiar educația nu li-s'a făcut în sens național. În seminarul din Gherla principiul național este înlocuit cu acela al slugărniceii. Aceasta e cauza și a sărăciei poporului: preoții, nefînd entusiasmați nici încălziți de vre-un ideal național, cred a-și împlini misiunea, dacă fac liturghii și îngroapă morții. Să lucre mai cu dinadins pentru dezvoltarea intelectuală și ridicarea economică a țărînimii, nu le trece prin minte. Așa că Jidanilor nu li-a fost greu să pună mîna pe cele mai multe averi, să monopolizeze ori-ce arteră economică; ear' domni dela putere, administrația, face și ea ce vrea cu biata populație rurală. Contribue la indolența preoțimii apoi și faptul, că cele mai multe biserici au ca patron erarul. Așa de pildă și biserica română din Sighet, la a cărei edificare erarul a contribuit cu mai multe mii florini. Chiar și preoții mai cu durere pentru neam, își tem deci poziția materială. Și — ceea-ce e mai grav — sînt opriți de-adreptul de cătră autoritatea superioară bisericească „de a se amesteca în politică”, căci după percepțele gherlane, a fi Romîni verde, însemnează „a face politică primejdioasă pentru biserica”.... Și cine

dintre preoți altfel gîndește, e citat la Gherla, de sigur nu pentru a i-se face complimente.

Așa s'a ajuns, ca preoții mai cu dare de mîna să-și crească copiii în spirit și în școale „patriotice” (în sens unguresc); sînt care vorbesc în familie ungurește; caută și se înfrudesc bucurosi cu familiile maghiare; umblă la petreceri ungurești și domnișoarele descendente din familii trăite cu prescură românească, joacă „csárdás” fără nici o genă, merg la teatru unguresc cu plăcere (ceea-ce am observat de altfel și la câțiva „inteligenti” din Șomecuta-mare), dar' cărți românești n'ai găsi în casa lor un galben de ai da!

Lucrurile acestea sînt cu atât mai de regretat și mai puțin de scuzat, cu cât de altmintreli guvernul el însuși pe cale administrativă puțin poate face spre maghiarizarea Românilor maramureșani. Aceasta din simplul motiv, că poporul ține la neamul și legea sa tot așa de mult ca ceialalți Români; școlile sînt destul de bune și majoritatea covîrșitoare dintre ele sînt confesionale, nu cad deci sub porunca directă a guvernului, și prin urmare s'ar pute prin ele crea un razim puternic în viața națională. Populația ea însăși, cu toate miserile din partea Jidanilor, prosperează. Azi sînt în Maramureș 70-115 suflete Români, toți gr.-catolici. Cu 14.000 mai mulți ca în 1884. Sporește deci, până-ce în Sătmar de pildă, se observă un regres numeric, cu toate-că aici viața națională e mult mai dezvoltată. O dovadă asta despre forța Marmarșenilor.

Adevărat, forța este încă legată. Ea se manifestă în chip primitiv numai. Un bun con-

ducător însă, în giurul căruia se se grupeze tinerii cu studiile gata și cei care vor intra încă azi-mîne în viață, ar pute să facă în Marmarșia același lucru, pe care l-a făcut Lucașiu în Sătmar.

„Singurul bărbat, care ar avea aceste calități”, este Dr. Ioan Mihali; dînsul se ocupă însă mai mult cu știința, îmi spunea unul dintre noii mei amici.

Se înțelege, că așteptam nerăbdător să cunosc pe acest bărbat.

Mi-a plăcut dela prima vedere.

Mic de statură, așezat și rar la vorbă, cu ochi pînăruțitori și buni în același timp, dl Dr. Ioan Mihali în adevăr își face impresia unui savant.

L-am găsit adîncit între niște acte. Un om, pentru care s'arbatăoarea e când poate lucra mult. Istorie profund, jurist de prima forță și în același timp în curent și cu mișcarea literară română, — eată ce se poate zice pe scurt despre Dr. Ioan Mihali.

După-ce rezolvă la comitat cele mai încălțite lucruri, se duce acasă și se pune pe studiul istoriei. Studiază cu preferință actele referitoare la viața din trecut a Maramureșului. Dl Mihali, după-cum am înțeles, are o mare și interesantă colecție de acte istorice inedite. Toate se refer la viața Marmarșiei. De capital interes vor fi între ele mai ales epistolele ce schimbă între dînsii Kossuth și fișpanul Maramureșului, epistole din care va reieși în chip luminos cum a reușit guvernatorul de odinioară al Ungariei să-și asigure sprîngul voinicilor urmași ai lui Dragoș. O revistă istorică din Budapesta tocmai atunci îi publica un în-

La aceasta s'a îndreptat și a intenționat să o realizeze și cea procedură judecătorească și prezidențială, prin care a denegat nu numai posibilitatea reînținerii, și reprobația suspecțiilor și insultelor comise în contra apărătorilor și asupra reputațiilor de avocați, ci anunțând aceasta prin hotărâre, în același timp a denegat cererea acușărilor acum lipsite de apărători, ca pertractarea să se amâne.

Denegarea amânării între împregiurările de mai sus, constituie un atare motiv de nulitate, care nu se poate lăsa fără să fie considerat, până când se mai respectă posibilitatea apărării și se valorează dispozițiile procedurii de presă.

În înțeleșul §-lui 56 din procedura de presă, judecătoria poate ordona amânarea pertractării începând de la data la care nu se pot afla îndată dovezile necesare, fie că se referesc la faptele vechi sau care au ocultat mai nou.

Este evident, că după ce în înaintarea dovezilor de apărare au fost însărcinați: apărătorii și acestia și-au depus apărarea în contra dorinței acușărilor, în partea acușărilor nu a fost posibilă înaintarea dovezilor, deoarece la aceasta n'au fost pregătiți.

Dar §-ul 56 al procedurii de presă învoalvă neapărat ordonarea amânării, dacă: apărătorul nu s'ar fi îngrijit în destul de apărare, dacă absentează sau se departe înainte de a înainta dovezile apărării (ceea-ce s'a întâmplat) și dacă acușatul poate să motiveze amânarea, în urma lipsei apărării.

Toate prerogativele acestea au obvenit și cu deosebire într'un astfel de proces de presă în care ocultă cele mai subtile chestiuni de drept și de constituție, și când majoritatea absolută a acușărilor nu este vădită în cunoștințe juridice și nici chiar limba pertractării nu o cunoaște și pregătirea apărării i-a concretizat apărătorilor, în astfel de cazuri pertractarea nu se poate și nu este permis să se continue și în cazul concret de față acușății nu au putut să câștige în timp atât de scurt nici dovezile adunate de ei.

Prin urmare denegarea amânării, prin hotărârea tribunalului precum și motivarea adusă întru susținerea acestei denegări învoalvă neapărat nimicirea procedurii întregi.

Nu suferă deosebită că amânarea care formează unul dintre drepturile fundamentale a apărării, a fost bine motivată și denegarea acesteia lovește în acel principiu, că fără apărare nu e permis să fie lăsat nimeni. Reprezentantii noștri juridici însă nici pe lângă cea mai mare bunăcredință a lor nu ne-a putut pune în poziție, ca să ne împărțim de apărarea necesară, pentru-că în decursul pertractării, fără-ca aceea să se fi conturbat prin aceea, nu li-a fost permis să se consulte cu noi asupra apărării mai departe.

(Va urma)

Spicuri din foile maghiare.

Două bucurii mari umflă în prezent inimile celor din Israelul maghiaro-jidan.

Ăntăiu: faptul, că în comitetul congresului interparlamentar din Haaga s'ar fi luat dela ordinea zilei chestia română, cel puțin așa trîmbiță „patrioții“; și a doua: laudele ce câștigă savanții (?) turci au spus, cu ocazia congresului demografic, la adresa Ungurilor.

Etă ce a zis de pildă Dr. Haizeddin, profesor din Constantinopol:

terasant și lung studiu referitor la familiile române nobile din Maramureș. Are o bibliotecă bogată, în care spre marea mea bucurie, am văzut și cărți din România: reviste literare, reviste periodice științifice, în sfârșit tot ce nu-i permis să lipsească din casa unui Român distins.

Într'o conversație de o jumătate oră m'a lămurit deplin asupra cauzelor pentru care Românii marmarțeni au dus și duc oarecum o viață deosebită de a celorlalți Români.

Până de curând, Maramureșul a fost un fel de Zaránd al Ungariei: un comitat, unde rolul principal îl deuceau Românii. Deosebirea numai, că în urma strînsei legături ce exista între nobili, pe când nobil român și maghiar luptau încă alături pentru drepturile și privilegiile clasei lor, legătura s'a menținut și după-ce clasa nobilă a început să alăbească, să scadă în importanță.

Astfel, până-ce la 1848 Românii din celelalte părți luptau alături cu oștirile împărătești, fișpanul Maramureșului, tatăl domnilor Ioan, Petru și Victor Mihali, era omul devotat al lui Kossuth. Au stat timp destul de îndelungat în temnițele dela Kuffstein pentru credința cătră amicii sei Unguri. Natural, că după-ce a scăpat, a rămas tot omul vechiu: iubitor cătră cei, pentru care suferise. Și fără-ca în viața sa să fi urmărit altă țintă decât fericirea și ridicarea Românilor, se avea bine și cu Ungurii. . . . Așa au făcut și alți contemporani ai sei. Vermurile s'au schimbat însă S'a înverdat tot

„E de necrezut uriașa dezvoltare a Budapestei. Așa ceva nu s'a mai pomenit în Europa.“

Noi credem, că „savanțul“ ture glumit cu reporterul ziarului „Nemzeti Ujság“.

Ungurii vor crede însă că a vorbit serios.

De ce nu? Când cred că ei sînt cea dintăiu nație pe lume, de ce n'ar crede și aceea, că Budapesta . . . face minuni?!

În „Egyetértés“ de azi cetim la loc de frunte următoarele:

„La primirea de ieri dela Curte, Sándor József, primul secretar al Kultur-egy-let-ului a vorbit cu savantul Dr. Duka Tivadar și despre calumiile sistematice prin care Liga caută să ne înegrească înaintea străinătății, prezentându-ne ca barbari și ne-umani. Dr. Duka Tivadar s'a pronunțat în așa sens, că adevărat, calumiile valahe au găsit sol bun chiar și între Englezii cu sânge rece și ar fi vremea supremă, ca să se facă ceva și din partea Maghiarilor, dar' cu deosebire din partea guvernului maghiar, pentru-ca Românii să nu mai poată câștiga teren; . . . până-ce Liga dispune de foi cu autoritate mare, care își deschid coloanele la ori-ce articole tendențioși români, din partea Maghiarilor abia se face ceva. Lucrul nu e glumă, ceea-ce se poate judeca din scrisorile și declarațiile zilnice, toate la adresa și în favorul Românilor.“

Dr. Duka Tivadar e medic trăit multă vreme între Englezi.

Îi va fi durând deci pe Unguri, când un connațional al lor, cunoscător al lucrurilor din Englitera, constată, că Liga are trecere mare pe la foile engleze cu autoritate.

De, ce să le facem? Ne doare de suferințele lor, dar' tot mai tare ne doare de ale noastre!

Tot ziarul kossuthist se plânge în numărul dela 4 Septembrie, că după-cât a observat, învețății străini adunați la congresul demografic în Pesta, n'au idei clare despre Ungaria și Unguri: consideră statul ungar ca pe o provincie austriacă, ear' pe Unguri supuși . . . împărătești.

Numitul ziar regretă „rătăcirea“ savanților Europei, dintre care — după-cum se vede — numai Turcii îi știu apreția „drept“ pe Unguri. Astfel Syed Hassan li-a zis: „Fiți mândri, că sînteți Unguri!“

Turcii, săracii, numai ei nu sînt în „rătăcirea“. Ei știu cine-s Ungurii! Doar' nu de geaba au domnit asupra lor 150 ani!

Corespondență din Viena.

Viena, 2 Septembrie 1894.

(Situatia politică. — Alegeri. — Presa jidano-liberală și raporturile din Ungaria). Deși „sezonul mort“ încă nu s'a sfârșit și evenimentele de importanță politică mai mare întârzie încă, totuși multe simptome indică deja că reînțeperea vieții parlamentare va fi foarte interesantă. Adevărat că obiectele care consiliul imperial le va lua sub discuție, după întrunirea sa care se va întâmpla în jumătatea a doua a lui Octomvrie, abia vor agita încâtva partidele. Primul proiect care va ajunge la dezbateri, care demult a fost prezentat și așteaptă rezolvarea în plan, este acela despre reforma codului penal. Acesta în general nu este propriu să provoace mari

mai tare ce și cătă valoare are „liberalismul“ unguresc și că „amicii d'odinioară“ ai Românilor marmarțeni devin agresivi pentru nația românească. Urmașilor li-a fost însă greu să rupă deodată cu tradițiile așa zicînd familiare. Românilor maramurșeni conducători li-a venit mai anevoie să se strice cu Ungurii, pentru-că au crescut, sînt chiar înrudiți împreună; până-ce în Ardeal, unde nu e atăta nobilime română la un loc, conducătorii sînt eșiți din popor, au fost și sînt deci mai puțin cruțători în luptă, au împins lucrurile mai pe ascușiș.

Dacă nu se va schimba situația pentru toți Românii, aici au crescut și frații noștri din Maramureș. Chiar dacă ei în comitat ar fi menajați și nu prigoniți ca Românii din alte părți, vor înțelege datorita națională, vor intra în luptă și vor combate alături cu grosul armatei naționale.

Tăcerea lor de azi e numai o stare de tranșiție.

Când lucrurile vor lua o formă decisivă, dl Dr. I. Mihali e chemat să joace rol important. Îl îndreptățesc la aceasta atăt cultura sa vastă, căt și poziția socială și materială de care se bucură.

Noi așteptăm cu drag să-l vedem în fruntea mișării naționale din Marmarția, mișcare ce e fatal să se pornească, dacă e adevărat, că s'angele apă nuse prieface, dacă e adevărat, că fratele nu poate rămâne tăcut și neactiv, când fratele luptă, se sbuciumă.

Leandru.

desbateri politice. Dar' tocmai pentru aceea, că desbaterile asupra proiectului de cod penal foarte puțin absoarbe interesul partidelor, după-ce în cele din urmă numai juriștii sînt chemați să vorbească la acest obiect, lucrurile cele interesante se vor petrece după culisele parlamentare. În ce direcție se vor mișca acțiunile singuraticelor partide, ne putem imagina de pe acum pe baza numeroaselor simptome care s'au ivit deja. De multe-ori am accentuat deja, că partidul liberal, după-ce și cel conservator face parte din coaliție, se simte strîmțorat și primejdit în libertatea de a se mișca. Ce-i folosesc partidului liberal cei doi bărbați de încredere ai sei, care șed în consiliul coroanei, dacă influența conservatorilor e în stare să paralizeze ori-ce acțiune întreprinsă în interesul partidului jidano-liberal. Dela început tendența liberalilor a fost să se scuture, la cea dintăiu ocazie binevenită de tovarășia superăcioasă a clubului Hohenwart. N'au lipsit voci care au făcut atenție pe conservatori asupra atitudinii lor nedibace și și-au exprimat pe față părerea, că contele Hohenwart prin atitudinea sa față cu ministrul Taaffe numai liberalilor li-a scos castaniile din foc, ear' mulțumita pentru aceasta va fi, că liberalii vor abdice conservatorilor prietenia, îndată-ce nu vor mai avé trebuință de spriginul lor. După-cum se pare, nu mai este departe timpul, când toate aceste proccii se vor împlini. Toate discursurile, rostite până acum la banchetele date de Poloni în onorul liberalilor care au vizitat expoziția din Lemberg, culmănu în speranța, că va succeda a încheia o alianță germano-liberală-polonă. Când, sînt acum câteva zile, ministrul de finanțe Dr. Plener a vizitat expoziția galițiană, presa a ventilat în mod deosebit idea aceasta. Tot mai clar se vede — așa bună-oară spuneau articolii foilor liberale — că partidul liberal și Polonii sînt adevărat simburile la coaliției și că aceste partide sînt chemate să intre în raporturi mai intime unul cu altul etc. Ce este înțeles aia, e clar. Printr'o alianță polono-liberală coaliția de până acum, din care fac parte și conservatorii, devine superfluă și un nou regim se stabilește, în care prevalează influența jidano-liberalismului. Că isbuti-va acest plan, sau va naufragia de puterea conservatorilor, se înțelege că nu se poate spune încă.

Alegerea suplimentară de deputat la consiliul imperial din Carintia-de-sus, s'a terminat cu triumful candidatului clerical. Contracandidatul german-național a rămas în minoritate. Până acum cercul acesta a fost reprezentat printr'un aderent al partidului liberal. Se crede că acest rezultat l-a produs abținerea liberalilor, care în chipul acesta voesc să servească interesele majorității. Mandatul de deputat din Știria-de-sus, care până acum încă a fost în posesia liberalilor, probabil îl va obține candidatul german-național-antisemit Walz, care se bucură de simpatii extraordinare și este un orator brillant.

Presă jidano-liberală în ciuda „succeselor“ obținute de ministrul Wekerle cu proiectele sale bisericesti, în ciuda victoriei reportate de „liberalism“ prin votarea căsătoriei, este foarte îngrijată de dezvoltarea în viitor a raporturilor din Ungaria. Ea recunoaște prin aceasta, că opoziția poporațiunii nemaghiare nu se poate înăbuși. Deosebită spargere de cap le pricinuesc liberalilor împregiurarea, că și între Sașii Transilvaniei mișcarea antimaghiară câștigă tot mai mult teren.

O nouă brutalitate.

„Gazetei Transilvaniei“ se scriu următoarele:

Turcheș, 5 Septembrie n. 1894.

Onorată redacțiune!

La gara Dêrste Săcelele 'mi-s'a întâmplat Sămbătă seara, în 1 Septembrie n. c. următorul cas, care caracterizează în colorile cele mai triste grobianitatea, cu care sîntem tratați noi, Românii, din partea funcționarilor statului.

Etă casul:

În seara zilei amintite, la orele 11^{1/2} m'ei prezentat în sala de așteptare a numitei gări și cerui dela dl cassar trei bilete și jumătate clasa II pentru Predeal. Prețul lor, în sumă totală de 77 cr., l'am și numărât la cassă. Cassarul însă și-a reținut prețul pentru trei bilete, pe care 'mi-le-a și dat, ear' jumătatea de bilet nu 'mi-a dat-o zicînd, că mai trebuie să dau 4 cr.

Eu, care știam, că prețul fix al biletelor este cel plătit de mine, am întrebat pe domnul cassar, că pentru-ce îmi cere încă 4 cr.?

La această întrebare, cassarul, care este un renegat cu numele Penész, începu să înyure în limba maghiară și în același timp întinse mâna prin geamul ferestrei dela casă și 'mi trase repede o palmă.

L'am întrebat, că pentru-ce aceasta? El scoase atunci bôțul, m'ei lovi peste spate, ear' după-ce m'am dat la o parte,

începu cu pumnul, și vind să mă lovească, sparse fereastră.

Un student român, care se afla în sala de așteptare, întreba atunci pe cassar, cu ce drept tratează astfel pe un pasager?

Drept răspuns, cassarul pormuci unui cantonier să-l scoată afară pe toți voiagiarii aflători în sală. Cantonierul și execuța ordinul, pe voiagiari îi provoca să ese, dar' acestia, care erau în număr de vre-o 10 înși, nu voră să ese. Într'aceea a sosit trenul și am plecat. Așa s'a finit această scenă asiatică.

Ieri reîntorcîndu-mă din călătorie, am mers, însoțit de un amic al meu, la șeful gării dela Dêrste și am cerut să 'mi-se dea cartea de plângere („panaszkönyv“). Șeful, înainte de a 'mi fi dat cartea, l'a întrebat pe cassar în limba maghiară, că ce e de făcut acum? La aceasta cassarul a răspuns tot în limba maghiară, că e mult mai mândru, decât să intre în vorbă cu „un prost și măgar ca asta“ (arătînd cu mâna asupra mea).

Șeful după acestea îmi dete cartea și eu am scris plângerea în limba română. Nu știu ce va face onorata direcțiune a căilor ferate față cu acest revoltător act de brutalitate; eu însă nu voi întărzia de a face și arătare criminală în cauză.

Nicolae R. Oltean.

CRONICĂ

Lombroso pentru noi. „Adevărul“ de Marți din București publică știrea aceasta: Celebrul savant, Cesare Lombroso din Milano a anunțat alaltăieri pe comitetul de organizare al congresului internațional de igienă și de demografie din Budapesta, că renunță de a mai lua parte la acest congres și de a-și desvolta conferența-i anunțată „Le Criminel“. Lombroso relevă, ca motiv al abstențiunii sale, faimosul proces al Memorandului și condamnarea membrilor comitetului național din Sibiu.

Baritonistul D. Popovici. „Dreptatea“ scrie: Dl D. Popovici, cunoscutul nostru cântăreț, angajat până acum la opera germană din Praga, se află de prezent în orașul Bayreuth din Bavaria-nordică, unde a fost invitat să iese parte activă la reprezentarea unui ciclu de opere wagneriane. Excelentul nostru baritonist a și atras aici atențiunea generală a publicului, compus din adoratori de ai lui Wagner veniți din toate părțile lumii. Diferitele foi musicale se exprimă în modul cel mai favorabil despre vocea și jocul dlui Popovici, și-l pun între cei dintăiu artiști din Bayreuth. Câteva foi 'i-a adus chiar și portretul. Astfel cunoscuta foie ilustrată „Die Gartenlaube“ a publicat în Nr. 31 portretul artistului nostru într'o gravură intitulată: „Dirigenții și artiștii cei mai distinși la reprezentațiunile festive din Bayreuth“. De asemenea foia engleză „Pall Mall Budget“ din 16 August a. c. cuprinde o ilustrațiune, în care este reprezentat dl Popovici împreună cu artista Maria Brema, într'o scenă dramatică. Foia engleză nu uită, că dl Popovici este Român, ci o spune aceasta cetitorilor sei în cuvintele: „But tsen Popovici is not a German, but a Roumanian“.

Alegere. La școala de fete din Sibiu a „Asociațiunii transilvane“ d-soara Alexandrina Cunțan a fost aleasă profesoară de pian. Știut fiind, că ținera profesoară a absolvat excelent Conservatorul din Lipsca, alegerea este dintre cele mai fericite pentru școala Asociațiunii.

Cutremurul de pământ de Vineri, despre care am scris deja într'unul din numerii cei mai apropiați, n'a băntuit numai Bucureștii, ci adăncă ca a făcut mari stricăciuni și în Focșani și Galați. Așa în Focșani pe la orele 2 și 30 minute după amiază s'a simțit un cutremur de pământ foarte puternic. Prima sguduitură s'a simțit ca o isbitură de jos în sus însoțită de un huet înfiorător; după vre-o trei secunde a urmat altă sguduitură atăt de violentă, încăt n'a rămas casă nevătămată. Biserica catedrală Sf. Ioan a crepat în patru locuri. Palatul prefecturii și al tribunalului a suferit mai mult, partea de sus a zidului despre Răsărit s'a dărmat și s'drobit coperișul unei case de alături, zidirea a crepat în mai multe locuri și tavanele au căzut, tot asemenea s'a întâmplat și în strada Mare și Unirei, unde un zid căzut a sfărîmat coperișul unei case mai mici. La școala de fete nr. 5, zidurile etajului al doilea s'au desprins de cățiva centimetri, ear' crepăturile se scoboară până jos. Asemenea au suferit și celelalte localuri de școale. Orfelinatul abia construit are mai multe crepături și stricăciuni, o casă a crepat așa de rău, că nu mai este de locuit. Dar' nu e cu puțință a enumera toate stricăciunile cauzate. Panica ce a fost în oraș nu se poate descrie. Oștilațiunile pământului s'au simțit câteva secunde după trecerea sguduiturilor. La Galați cutremurul a fost de asemenea foarte violent; s'au produs stricăciuni însemnate și s'au înregistrat chiar și accidente de persoane. Etă amănuntele, pe care le găsim în „Liberalul galițean“ cu privire la acest desastru: S'au simțit două sguduituri puternice, urmate la interval de câteva secunde. A doua însă a fost cea mai grozavă și a produs stricăciuni mai tuturor edificiilor din oraș. Daunele produse nu se pot ca'cula. Ceea-ce putem spune, este, că abia dacă zece la sută din casele din Galați au rămas neatine. Încolo, în ori-ce locuință vei intra, nu vezi decât sobe, tavane și coșuri căzute, ziduri mai mult sau mai puțin crepate și bucăți de părăteți căzute. Multe case n'au rămas nici cu o sobă și nici cu un coș în stare bună. Vi-

lența cutremurului a fost așa de mare, încăt a aruncat groaza în toți oamenii. Panica era cu atăt mai mare, cu căt se răspândiseră imediat vești sinistre de victime umane. De frică lumea a stat până târziu noaptea și s'a culcat cu neliniște. Dacă a doua sguduitură mai ținea câteva secunde, astăzi Galații era să fie un morman de ruine; dar și așa a cauzat pagube de sute de mii.

Sfințire de școală. Primul următoarea invitate: Presidiul șcaunului școlar rom. gr-or. din Curte vă invită cu tot respectul la actul sfințirii noului edificiu școlar pe ziua de 9 Septembrie n. 1894. După terminarea actului de sfințire urmează banchet, ear' după acesta joc. Prețul de intrare pentru persoană 1 fl. 50 cr. Suprasolurile se primesc și se culează în public. Eventualul venit curat este destinat pentru procurarea recușitelor școlare.

Cununie. Dl Traian H. Pop și domnișoara Leontina Moldovan anunță sêrbarea cununiei lor, care se va sêrbăra la 20 Septembrie st. n. a. c. în biserica română din Bozia ș. Felicităm pe colegul nostru.

Transgresiunea unui ministru maghiar. Se știe, că ministrul Festetich Andor s'a dus incognito, sub numele de avocatul Szelistei Andor la H.-M.-Vásárhely, ca să cerceteze cauzele nedreptăților de acolo. Această faptă a ministrului însă lovește de §. 45 din codul penal, în sensul căruia cade sub pedeapsă acela, care „folosește titlu, la folosirea căruia nu este îndreptățit și prin care publicul este sedus“. Prin urmare ministrul Festetich, care s'a dat și a fost crezut de avocat și a folosit acest titlu fără să fie îndreptățit, a comis transgresiunea circumscrisă în §. 45 din codul penal. Ear' pedeapsa? . . .

De învățătură. Din Bihor primim o scrisoare. Se începe așa: „Permiteți-mi să enarez o întămplare din Bihor, unde noi Românii fiind tratați leal din partea Maghiarilor sîntem pe deplin îndestulii de soarta noastră. Cu ocaziunea deschiderii școlăie de asil (kisdedóvul) s'a arangiat în 26 Aug. st. n. o petrecere filantropică, și precum i-au dat arangerii coloritul, o petrecere „Vallás és nemzetiségi szinezet nélkül“, la care fiind invitați și noi Românii, a m participat în număr considerabil, neașteptînd, că dăruind noi obulul nostru pentru acoperirea lipselor școlăie surs amintite, o să fim descosiderați, ba așa zicînd dăți afară din sală“. Se continuă apoi istorisirea plină de insulte la adresa acestor rătăciți Români și se sfârșeste că au fost dați afară din sală. Bună a fost învățătura, căci eată cum se sfârșeste această scrisoare: „Numai de astă-dată am fost și noi în mijlocul și în societatea Maghiarilor, și de astă-dată am fost așa de frumos tratați. Am hotărît însă firm tot Românii că de aici înainte nu vom intra nici-odată în societate maghiară“. Mai bună învățătură nici noi nu v'ei putem da. De altfel istoria aceasta servească de învățătură.

Cununia d-soarei Elena Bratu cu dl Aron Roman, teolog absolvent de Sibiu se va sêrbă Duminecă în 9 Septembrie st. n. 1894 la orele 4 d. a. în biserica gr-ort. din Sibiu-cetate și nu în 3 Septembrie, precum din greșeală am anunțat în numărul nostru de ieri.

Hymen. Doamna și domnul Nicolae Pop fac cunoscut căsătoria fiului lor Octavian cu d-soara Maria Popovici, care se va celebra în ziua de 8/20 Septembrie st. n. 1894 în biserica gr-or. din Hațeg.

Petrecere. Primul următoarea: Învitate la petrecerea cu dans a tinerimii academice rom. din Brașov și giur, care se va arangia Duminecă în 28 Aug. st. v. 1894 în sala hotelului central „Nr. 14“. Începutul la 8 ore seara. Comitetul arangiator. Intrarea de persoană 1 fl. v. a., de familie 2 fl. 50 cr., studenții 50 cr. Bilete se pot procura la librăria „Ciurcu“ și seara la cassă. Venitul curat este destinat pentru fondul studenților români săraci.

Supărare patriotică. „Erdélyi Híradó“ publică știrea, că musica regimentului de infanterie Nr. 63 intrând în orașul Turda a cântat marsul românesc: „Deșteaptă-te Române“. Știrea aceasta îl supără mult pe „Erdélyi Híradó“ și cere răspuns la apostrofarile sale relativ la aceasta din „locuri competente“, căci „afacerea aceasta nu se poate lăsa intr'atăta, oprește aceasta interesul bine priceput al miliției“. — Terbil în mânie. . . .

Un profesor de universitate Jidan. Docentul privat dela universitatea din Budapesta, Jidanul Goldzicher, este numit profesor ordinar la aceeași univesitate și ca atare primul profesor ordinar Jidan la universitatea din capitală. Vor urma acum mai mulți, după-ce s'a spart ghița cu jupânul Goldzicher.

A doua călătorie a fișpanului Roszler Armin e descrisă în numărul de astăzi al foilor maghiare. Cu această ocaziune însă patrioții sînt mai puțin expansivi. Nu vorbesc despre atăt succes ca cu ocazia primei călătorii. Numai atătă amintesc, că a vorbit foarte patriotic și un popă valah. Numele însă — îl retac.

Linia ferată Sibiu—Vințul-de-jos. De alaltăieri o comisie, condusă de șeful de secție din ministerul de comerț, Kein, a început oculata politică a proiectatei linii ferate Sibiu—Vințul-de-jos. Până acum s'a pertractat trassa proiectată pe hotarele comunelor Sibiu—Turnișor—Cristina n. Astăzi se continuă pe hotarele comuelor Orlat,

Săliște, Mercurea etc. Linia cea nouă se va lega cu linia principală a căii ferate de stat în Sibiu, la bariera Poarta-Oenii lângă halta „Gyárváros“.

Bestialitatea husarilor maghiari.

În comuna Szentivány în zilele trecute au fost încauțirați câțiva husari, care au fost bine primiți de către locuitorii acelei comune, ei însă buna găzduire au mulțumit-o cu aceea că pe câțiva din țerani i-au atacat noaptea pe când ei dormeau în modul cel mai bestial și laș i-au rănit greu, pe unul i-au omorât chiar.

Răsboiul între China și Japonia.

O telegramă din Hanoi anunță, că în noaptea de 26 spre 27 August, Chinezii au marnacrat pe dl Chaillet, controlorul vamilor din Moucauy. Ei au răpit pe soția și fiica sa în etate de 6 ani.

HIGIENA.

Frigurile sau Malaria (Wechselieber).

Din toate boalele mai adese-ori auzim tânguindu-ne poporul nostru de friguri (febris intermittens, Wechselieber, hideglelés), care deși nu conduc directe la moarte, dar în urma deselor îmbolnăvirii nu numai îl fac neputincios de lucru și așa îl sărăcește, dar totodată devenind croniche morboșii capătă o față „perită ca pământul“, cum se exprimă poporul, îl slăbesc foarte tare și îl fac impotent de a rezista, când din întâmplare devine morbos d. e. de typhus (lingoare) sau de a prinde de plămâni etc.

Caracteristica morbului respective a atacului consistă din trei stadiuri:

În stadiu I. sau al florilor reci, pacientul se simte foarte ostenit și e copleșit de o slăbiciune generală; el începe a se întinde și a căsca adese-ori, după aceea simte fiori reci prin tot corpul și mai ales prin spate, care îl fac instinctiv să se apropie de foc, sau să se acopere și să se învelie cu tot ce-i stă la dispoziție.

Totodată se tângue de dureri de cap. Grămădindu-se frigurile morbosul capătă o față palidă, buze vinete, și se sperlește (cutis anserina); el începe a geme și a tremura de tot patul se clătina sub el. Adese-ori în urma tremurării și a ciocnirii de dinți abia e în stare să vorbească. Pelea la pipăit i-se simte rece, dar dacă îi măsurăm temperatura — o procedură ușoară care ar trebui să o știe toți oamenii cuminte — o aflăm aproape de 40. Celsius.

Stadiul acesta durează dela o jumătate până la 3 ore.

Stadiul al II-lea sau al inferbințelilor se începe prin rășirea și încălzirea pielii, prin mărirea durerilor de cap, care adese-ori fac de morbosul fantasează și prin eruperea de beșici micuțe pe buze. Temperatura e de 40°. Cu cât sunt morboșii mai tineri și mai slabi de constituție, cu atâta e boala și mai grea.

Copiii cei micuți capătă adese-ori convulsii epileptice (febris intermittens comatosa) ear' oamenii cei bătrâni pot sub atacul acesta să moară din cauza inimii slabe (febris algida) de paralyza inimii.

Stadiul acesta ține câte 4—12 ore.

Stadiul al III-lea s'au al sudorilor se începe prin apariția sudorilor mirositoare, mai întâiu pe frunte și subsuori, după aceea peste tot corpul; durerile de cap înceată, pacientul se simte mai ușurat și în fine adoarme. Sub tot stadiul acesta temperatura scade dela 40° până la 37° Celsius.

După atacurile acestea oamenii se simt slabi, n'au apetit și devin anemici (scade cantitatea sângelui).

Dacă atacurile acestea se repetază după 24 de ore boala se numește friguri de toate zilele (Intermittens quotidiana), după 48 de ore friguri de a treia zi (intermittens ter-

tiana), după 72 de ore, friguri de a patra zi (Intermittens quartana). Aceste două din urmă sânt mai dese.

Dacă atacurile se repetază tot cu o oră mai înainte — ca în cazul ultim, — atunci le numim „intermittens quotidiana“ sau tertiana etc. antepens, ear' dacă se repetază tot cu o oră mai târziu, intermittens quotidiana sau tertiana etc. postpens.

Prin aplicarea de medicamente tipurile acestea se conturbă, eventual se sistează.

Dacă nu se folosesc medicamente, tipurile devin intermittens subcontinua sau chronice. Pacienții capătă o față ca pământul, (malaria cachexie), rămân pentru toată viața slabi, lenoși, bolnăvicioși și abia sânt în stare atâta să lucre, ca să nu peară de foame.

(Va urma).

Din public.*

Mulțumită publică.

La concertul teologilor români din Sibiu, dat în Săliște, în seara de 29 Iunie st. v. 1894 în sala cea mare a școlii de acolo, — au încurs următoarele suprasolviri:

- Dela următorii dni: Bărză 1 fl.; Comșa 1 fl.; Acelenescu (Galeș) 1 fl.; Russu-Șirianu 50 cr.; Dr. Grecu 50 cr.; „Tata“ 1 fl 50 cr.; Lazar Măreu (Armeu) 3 fl.; Aurel Decei (Sibiel) 1 fl.; Cosma (Vale) 1 fl.; doamna Neaga 50 cr.; Mallmer 50 cr.; sublocotenentul Bêrs 50 cr.; Dr. Calefariu 50 cr.; Dr. Maier, protopop 1 fl.; Oprea Steflca, stud. jurist 50 cr.; Valer Milea 50 cr.; Onițiu, profesor 50 cr.; Dumitru Roman 2 fl.; N. N. 10 cr.; N. Ciuculeșca 20 cr.; I. Rechițan 50 cr.; Covrinca 20 cr.; Decei (Orlat) 50 cr.; N. Roman 1 fl.; Ioan Banciu 50 cr.; Amos László 50 cr.; Pachiolea 50 cr.; Truța 50 cr.; V. Aldea 50 cr.; Strompea 20 cr.; Cismaș 50 cr.; Dr. Prunsa 1 fl. 50 cr.; Valter 50 cr.; Priscila 50 cr.

Pentru care marimonioase suprasolviri cu plăcere aduc mulțumită pe calea aceasta.

Sibiu, 10 Iulie 1894.

În numele societății concertante:

Harie Chendi, președinte.

Dare de seamă.

Cu ocaziunea seratei teatrale arangiate la 11 August n. 1894 în Brad, a încurs cu totul 88 fl. Spese au fost 54 fl. Venitul curat 34 fl.

Din acest venit s'a pus basă unui „fond pentru ajutorarea elevilor săraci dela gimnaziul din Brad“.

Subsemnatii venim a ne exprima profunda mulțumită numerosului public participant pentru sprigul însemnat. Regretăm că s'au aflat și vro' câțiva inteligenți, care nu numai au strălucit prin absență, dar s'au și nisuit a ne amăgi publicul, ceea-ce nu li-a succed.

Brad, 20 August 1894.

Pentru diletanți:

Tiberiu Tisu, Ioan Mateiu, st. cl. a VIII-a gimn st. cl. a VIII-a gimn

Nicolau Mateiu, st. cl. a VII-a.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

Poșta redacțiunii.

Dlul R. A. în Bucova. Fiind deja publicat alt raport, soșit mainainte, nu mai putem reveni asupra acestui obiect, căci spațiul nu ne permite.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI“.

Scheveningen-Bad, 5 Septembrie n. (Depeșă particulară a „Tribunei“). Ieri s'au deschis conferențele prin discursul ministrului Housen. Urmează discursurile grupelor naționale. Dintre Maghiari Pázmándy a sosit singur. El vorbește pentru Maghiari, laudă Ungaria. Spune, că e o țeară mare cu 18 milioane locuitori. Urechia e vicepreședinte al conferenței. Salută Olanda. țeară mică, dar mare prin sentimentul justiției și prin cultura sa. Aplause îi urmează. Se votează o propunere a Francezului Trainieux, favorabilă naționalităților, recomandând statelor eternelle regule ale justiției. Pázmándy neputând împedeca votarea propunerii promise, că guvernul maghiar va satisface — pe lângă unitatea statului — toate pretenziunile și spiritele agitate se vor liniști.

Urmează scrisoare.

Dr. Stefan Pop, avocat în Arad.

Bibliografie.

Cele mai ieftine, mai frumoase și mai bune cărți de rugăciuni și cântări bisericesti după ritul bisericii românești sânt: Pentru băieți: „Poarta Raiului“ în 14 coale cu 224 pagini, mai multe icoane frumoase, toată lucrare fină, exemplarul numai 20 cr.

Pentru adulți: „Calea Cerească“ în 20 coale mari cu 320 pagini, mai multe icoane frumoase, toată lucrare fină și tare numai 50 cr.

Se află și legături mai elegante și bogate cu prețuri mai mari; prospecte se trimit la cerere gratuit A se adresa la autor: Constantin Lucașcu, preot român în Iojb p. Aranyosmegyes. (Szatmár).

A apărut:

„Cronica pe scurt a Românilor“, de Spătarul N. Milescu. Se află de vânzare la toate librăriile din România.

A apărut:

Rolul și drepturile Românilor transcarpatini. „Cestiunea națională“. De B. Delavrancea. Discurs pronunțat în întrunirea publică din Ploiești, la 19 Decembrie 1893. București. Tipografia „Voinea Națională“. Strada Băcani, 5 (Hotel Kiriazii).

A apărut:

„Acte și documente din corespondența lui Mihail Kogălniceanu relative la războiul independentei României 1877—1878. Volumul I. Fascicula III, cu un faximil, publicate de Vasile M. Kogălniceanu.

„DAN“, roman de Al. Vlașcă. Prețul 1 fl. 95 cr. Se găsește de vânzare la Institutul Tipografic, Sibiu.

Fiind cel mai frumos roman în literatura română, recomandăm cu tot dinadinsul cetirea acestei perle a literaturii noastre.

Extrase din foi bisericești și școlastice.

Posturi vacante:

— În protopresbiteratul Agnitei (archidieceza) sânt de a se ocupa următoarele posturi de învătători:

Agnita, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

Bărghiș, cu salariu de 250 fl., cuartir, emne și grădină.

Ighișdorful-român, cu salariu de 300 florini, cuartir, lemne și grădină.

Proștea, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

Ruja, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

Șulumberg, cu salariu de 300 fl., cuartir lemne și grădină.

Vêrd, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

Ghijasa, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

Ilimbav, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

Selistat, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

Petițiunile să se subștearnă până în 15 Septembrie v. oficiului protopresbiterat gr.-or. în Agnita.

LOTERIE.

Tragerea din 5 Septembrie.

Sibiu: 4 29 1 51 18

Călimdarul zilei

25 August (6 Septembrie) 1894

Iulian: A.M. A. Bartolom.

Gregorian: Magnu.

Scara: răsare 5.05 apune 6.57 m.

Buletin meteorologic.

Sibiu, 5 Septembrie n. 11 oare dimineața.

Table with 4 columns: Observat, Diferența din presiun, Temperatura după Celsius, Maximal și minimal de temperatură, Direcția și vântului. Row 1: 724.1, -1.1, +18.6, +34.5 +15.1, SO

Din țeară 3 Sept. n. 7 oare dimineața.

Table with 4 columns: Stațiunile, Presiun. atmosf. in mm., Temperatura Celsius, Vântul direcția și tăria. Rows: Budapesta, Sătmár, Cluj, Orșova, Arad, Panoiova

Soșiți în Sibiu.

La 5 Sept. n.

Hotel „Naurhrer“. L. Lendvay, pretor-suprem, din Sighișoara. E. Bucea, voiașior, din București. Wellsz și I. Meray, din Budapesta. A. Kraloymes, I. Lehman, I. Rohm, N. Jung, din Viena, comercianți.

Hotel „Haber mann“. I. Havransek, comerciant, din Winterberg. Dobreșan, cu familia, fabricant, din București.

Economie.

Regularea averii comunale în grați. În puține locuri din țeară vor fi referențele de posesiune comună așa complicate, ca în fostul confiniu militar. Acuma cetim, că comunele posed însemnate complex uri de pășunat, din cari însă mai mult ca jumătate ar fi ocupate fără drept din partea proprietarilor privați. Începutul regulării acestor referențe l'a făcut orașul Caransebeș și contractul, încheiat între magistratul orașului și între inginerul despre măsurarea pășunatului, este deja aprobat din partea comitatului. Referitor la celelalte comune se zice, că cu începerea anului 1895 comitatul va dispune măsurarea pe cale coercitivă și pe speșele respectivelor comune, dacă ele nu fac de voie bună acelea lucrări prin bărbați de specialitate, pe basa contractelor aprobate de către comitat, și nu vor începe lucrările încă în toamna aceasta.

Starea viilor în România. După rapoartele primite la ministerul domeniilor din România, starea viilor în județul Braila este bună, în Roman mediocră, în Covurlui slabă, în Baciu mediocră, în Teleorman în parte bună, în Fălciu viile sânt mănate, în Suceava mediocră, în Dâmbovița mijlocie, în R-Sărat proastă, în Corj viile sânt foarte frumoase și se speră la o recoltă abundanță, în Dolj slabă, în Dorohoiu, Vaslui și Tecuciu de mijloc, în Viașea recolta e foarte bună, în Putna e de mijloc, unele vii sânt foarte bune, în Muștel bună, în Valcea slabă, în Ilfov viile promit o recoltă foarte frumoasă, în Tutova de mijloc și în Romanaji bună

Prețul mărfurilor.

Piața din Sibiu Dela 4 Sept n. Grâu frumos 76 până 80 chilo d. 4.0 până 5.10, grâu mesteacat 7 până 74 chilo fl. 3.7) până 4.20, seacă 70 până 74 chilo fl. 3 — până 3.30, orz 62 până 68 chilo fl. 3.30 până 3.70, ovăș 42 până 48 chilo fl. 1.90 până 2.40, encoruz 70 până 74 chilo fl. 4.30 până 4.7), mălaiu 70 până 82 chilo d. 4. — până 4.50, cartofi 63 până 70 chilo fl. 1.10 până 1.30, sēmăntă de cânepă 48 până 59 chilo d. 4.50 până 4.80, mazere 76 până 90 chilo fl. 5 — până 6 —, linte 78 până 82 chilo d. 7.50 până 8.50, frsole 76 până 80 chilo d. 4.50 până 5 —, păsat de grâu 100 chilo fl. 13. — până 14. —, făină nr. 1. — până nr. 12. — fl. —, făină nr. 10. — fl. —, slănină 100 chilo fl. 52. — până 54 —, unsoare de porc fl. 54. — până 58, sêu brut 100 chilo fl. 30. — până 22 —, sêu de lăunai fl. 33. — până fl. 34. —, lăunai turnate de sêu fl. 38. — până fl. 49. —, sâpua fl. 20 până 30. —, fân 100 chilo fl. 1.40 până 1.90, cânepă fl. 35. — până 36. —, lemn de foc uscat m. cul. fl. 3. — până 3.25, spirt p. 100 l. % 54 — până 57 cr., carnea de vită chilo 52 cr. până 61, carnea de vită 36 până 4) cr., carnea de porc 44 până 48 cr., carnea de berbec —23 până 33 cr., ouă 10 en 10 până 10 cr.

Piața din Făgăraș. În 31 August n. Grâu hectolitu fl 45.0 până 5.20; grâu mesteacat fl. 4. — până 4.40 seacă fl. 2.40 până fl. 2.70; orz fl. 2. — până fl. 2.20; ovăș fl. 1.80) până fl. 2. —) encoruz fl. 3.80 până fl. 4. —; mazere fl. 5. — până fl. 6 fasoale fl. 3. — până fl. 4. —; linte fl. 7. — până fl. 8. —; sēmăntă de cânepă fl. 5. — până fl. 6. — sēmăntă de in fl. 9. — 10. —; cartofi fl. 80, până 1.20; mălaiul fl. 9. — până fl. 1.1. —; sêu brut 100 kilogrami fl. 24. — până fl. 26 —, lăunai de sêu turnate fl. 41. — până fl. 42, unsoare de porc 1) ch. fl. 60. — până fl. 62. —; slănină 100 chilo fl. 52 până fl. 60. —; sâpua 100 buc. fl. 22. — fl. 26 —; cânepă fl. 30. — până fl. 35. —; fân fl. 1.50 până fl. 1.00 carne de vită chilo 44 cr.; carnea de vită 40 — până 44 cr.; carnea de porc 40. — până —; carnea de oaie 28. — până —; ouă 6 en 10 cr

Tirgul de rimători în Steinhuboch. În 4 Sept. n. s'au notat: ungurești bōtrâni groi 43 — cr. până 4 1/2 cr., de mijloc 42 cr. până 42 1/2 cr., ungureșo-groi tineri 43 — cr. până 44. cr., de mijloc 44 — cr. până 44 1/2 cr., ușori 45. — cr. până 45 1/2 cr., marț țerănească grea 42. — cr. până 31 — cr. de mijloc 43. — cr. până 43 1/2 cr., ușoară 44 1/2 cr. până 45. — cr., românești, de Bakony, gri — cr. până — cr., transito gri — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr. până — cr., transito sârbești groi 44 — cr. până 1 1/2 cr., transito de mijloc 43 1/2 cr. până 44 — cr., transito ușori 42. — cr. până 43 1/2 cr.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 4 Sept. n. 1894.

Table with multiple columns: Sēmăntă, Grâu, Săcară, etc. Columns include quality and price per 100 chilogr. and per 100 chilo.

Cursul pieței din Sibiu.

Table with 2 columns: Hartie-monetă română, Lire turcești, Imperiali, Ruble rusești. Columns include price and exchange rate.

Bursa de Budapesta.

Table with 2 columns: Renta de aur ung., de aur ung., etc. Columns include interest rates and prices.

Bursa de Viena.

Table with 2 columns: Renta de aur ung., de aur ung., etc. Columns include interest rates and prices.

Bursa de București.

Table with 2 columns: Din 18 August v. — 4 ore p. m. Casa, Ultim. Columns include exchange rates and prices.

Redactor responsabil: Alexandru Dordea. Proprietar și editor: T. Liviu Albină.

